

Podmínky přípuštění k SSZK

Zároveň s přihláškou k SSZK do SIS odevzdá student na sekretariát ÚŘLS seznam prostudované odborné literatury a přečtených děl římských autorů.

Obhajoba diplomové práce

Zadávání a odevzdávání bakalářských a diplomových prací se řídí těmito dokumenty:
[Pravidla pro organizaci studia v bakalářských a magisterských programech FF UK \(čl. 20-22\)](#)
[Studijní a zkušební řád UK](#)

Od 1. 10. 2017 se práce odevzdávají pouze elektronicky, vázané výtisky dle předchozích parametrů nejsou potřeba. Na Filozofické fakultě nicméně platí, že každý student na katedru odevzdá dva tzv. pomocné výtisky závěrečné práce: jde o vytištěný text práce odevzdané v SIS, nemusí však mít pevnou vazbu (postačí kroužková), může být tištěn oboustranně atp.

Termín odevzdávání práce je **nejpozději jeden měsíc** před začátkem období, kdy se dle harmonogramu ak. roku konají SZK.
Student může absolvovat obhajobu v jiném zkouškovém období než zbývající části SZK.

Tématické okruhy SSZK

Zkouška se skládá ze tří tematických okruhů:

- a) Latinský jazyk;**
- b) Římská literatura;**
- c) Teorie a metodologie zvoleného zaměření.**

Student prokáže kvalitní praktickou i teoretickou znalost latinského jazyka, výbornou obeznámenost s římskou literaturou a hluboké znalosti a interpretační dovednosti v oblasti svého zaměření (literární věda, lingvistika, neolatinistika).

Latinský jazyk

- Latina v kontextu indoevropských jazyků.
- Jazyková situace na území dnešní Itálie v 1. tisíciletí př. Kr.
- Vývoj vokalického systému latiny (praindoevropský vokalický systém; ablaut a laryngální teorie; vokály a diftongy v archaické, klasické a pozdní latině).
- Vývoj konsonantického systému latiny (praindoevropský konsonantický systém; změny v konsonantickém systému v archaické, klasické a pozdní latině).
- Latinská jmenná flexe (historie flexe substantiv 1.–5. deklinace).
- Latinská adjektiva (typy adjektiv a jejich tvoření; historie flexe adjektiv).
- Latinská zájmena (klasifikace; charakteristika zájmenné flexe).
- Srovnání praindoevropských a latinských slovesných kategorií.
- Systém latinských slovesných časů.
- Latinské neurčité slovesné tvary.
- Šíření písma na území staré Itálie; vývoj latinské abecedy.
- Nejstarší latinské nápisy (do r. 450).
- Nejvýznamnější nápisné památky archaické doby (Elogia Scipionů, *Senatus consultum de Bacchanalibus*).
- Charakteristika jazyka Plautových komedií.
- Formování spisovného jazyka; charakteristika jazyka jednotlivých literárních žánrů.

- Tzv. vulgární latina a její charakteristika.
- Přejchod k románským jazykům.

Latinská literatura

- Co je to literatura a co je to římská literatura (vzdělání a literatura; literární publikum; „literárnost“ římské literatury; žánry). Řecká kultura jako vzor a inspirace. Filozofie a rétorika. Kultura, kulturnost, čtenáři a knihy. *Latinitas, rusticitas, urbanitas*.
- Počátky římské literatury (předliterární slovesné útvary, jejich účast a podíl na vývojovém procesu; *leges, fasti, annales, commentarii*; pojetí *carmen*; saturnský verš)
- Ciceronské období. Kulturní rozkvět. Postavení literárního tvůrce a vzdělance – *otium/negotium*. Rozvoj básnických i prozaických žánrů. Epika – didaktický epos, Lucretius. Preneoterikové a neoterikové. Cicero, Caesar, Nepos, Sallustius; Varro.
- Augustovo období. Charakteristika období a jeho fáze; ideologie a literatura; přední osobnosti literatury; vztah k řeckým vzorům – napodobování či inspirace; pestrost žánrů.
- Literatura raného principátu. Nový sloh jako reakce na změnu poměrů a hledání nového výrazu. Řečnictví – praxe a teorie (Seneca St., Quintilianus, deklamace). Divadlo. Bajka. Román.
- Proměna společnosti a proměna literatury v období pozdního císařství. Osudy pohanské a křesťanské literatury. Hlavní žánry. Literární činnost církevních otců (Tertullianus, Ambrosius, Augustinus, Hieronymus).
- Řečnictví a dějepisectví archaického období; vztah k řecké kultuře; Cato Starší, literární dílo, Catonovy snahy o prosazení domácí kultury a „filhelénství“.
- Filozofie v Římě a v římské literatuře, využití a inovace žánrových forem: Lucretius, Cicero, Seneca, Apuleius, Augustinus, Boëthius.
- Divadlo v archaickém období – římská scéna a její divák; dramatické formy; od Plauta k Terentiovi; C. Staius; tragédie a její náměty; Livius Andronicus, Q. Ennius, Cn. Naevius, M. Pacuvius, L. Accius).
- Satira – počátky satirického projevu u Ennia; Lucilius – možnosti satirického zobrazení, tematické okruhy jeho satir. Satira jako prostor pro osobní vyjádření.
- Zakladatelské osobnosti římské epiky (Livius Andronicus a jeho *Odusia*, Gnaeus Naevius, Q. Ennius; mýtus, legenda, historie; kulturní vzory; proměna Říma, římské morální hodnoty; postavení básníka; saturnský verš a časoměrný hexametr).
- M. Tullius Cicero – hledání morálních a ideologických principů politického programu pro záchranu republiky; soudní a politické řeči; rétorické spisy (diskuse o stylu); filozofický eklektismus; *humanitas* a *vir bonus* jako modely jednání, jejich význam pro rozvoj kultury; Ciceronova korespondence.
- Konfrontace s vlastní tradicí a úcta k minulosti. M. Terentius Varro Reatinus – hlavní oblasti jeho bádání; Menippské satiry – kritika upadající morálky a počátek nového typu satirické literatury; prozimetrum; konfrontace s řeckou kulturou.
- Historiografie na konci republiky: Cornelius Nepos; *commentarii*, historická monografie – C. Iulius Caesar, C. Sallustius Crispus; Caesarovy Zápisky – způsob a styl podání událostí; *Corpus Caesarianum*; Sallustiovo *Bellum Catilinae* a *Bellum Jugurthinum*.
- Římská lyrika – neoterikové a předchůdci; revolta, nonkonformismus, neoterická „revoluce“, *otium/negotium* v pojetí nových básníků; „právo“ být básníkem; nové básnické formy, *nugae* a *carmina docta*; C. Valerius Catullus, Catullův lyrický hrdina.

- Lucretius a Epikúros; racionalita a estetické působení; Lucretiovo básnické „zkoumání“ přírody, vztah k náboženství; autor a čtenář; jazyk a styl díla.
- P. Vergilius Maro – básnické počátky a vztah k neoterické poezii; Theokritova idyla a *Bucolica*; Vergiliova pastýřská idyla jako průnik reálného a imaginárního světa; *Georgica* – naučný epos v římské literární tradici, ideologický základ a rámec Georgik; Aeneida jako „národní“ epos; Vergilius-klasik a další osudy jeho díla. *Appendix Vergiliana*.
- Q. Horatius Flaccus – polemické Epódy, kritizující a hledající Satiry; klasická, *Carmina* a filozofující sbírka Listů. Horatiova poetika a topika (*primus ego, aurea mediocritas, carpe diem* atd.); občanská poezie, Horatius, Maecenas, Augustus; *Ad Pisones* – Horatius teoretik a kritik
- Poezie elegických básníků; subjektivní milostná elegie, její svět a hodnoty; Cornelius Gallus; Albius Tibullus; *Corpus Tibullianum*; Sextus Propertius – milostná elegie), občanská poezie – *aitia* IV. knihy.
- Publius Ovidius Naso – šíře tvorby a novátorství; Ovidiova raná tvorba: *Heroides* – setkání elegie s mýtem; vrcholné období: *Metamorphoseon libri XV – carmen perpetuum*; *Fasti* jako báseň a jako dokument; poslední období – vyhnanství: *Tristia a Epistulae ex Ponto*.
- Historiografie: Titus Livius – *Ab Urbe condita*, poznání minulosti jako pochopení hodnot přítomnosti; Liviova historiografická metoda a styl; další vývoj historiografie: Pompeius Trogus, Velleius Paterculus, Valerius Maximus.
- Římský román. Petronius, *Satyricon* – stav dochování, datování; řecký román, *fabula milesia*, a menippejská satira; jazyk románu. Apuleius – řečník, filozof, prozaik. *Metamorfózy – Asinus aureus* – žánrové a obsahové zdroje. Význam hrdinovy *curiositas*. Pohádka o Amorovi a Psýché jako interpretační východisko.
- L. Annaeus Seneca – filozof, politik, literát, dramatik. Otázky stoické etiky ve filozofických pojednáních a útěšných spisech. *De clementia* – svědomí a moc. *Epistulae ad Lucilium* – filozofie pro všední den. *De beneficiis* – vztahy mezi lidmi. Soubor tragédií. *Praetexta Octavia*. Menippejská satira – *Apocolocyntosis*.
- Římské básnictví tzv. stříbrného období: Lucanus a nový styl; *Pharsalia* – epos nebo dějiny? Lucanus a Vergilius. Flaviovská epika – Statius, *Thebais a Achilleis*; Silius Italicus, *Punica* – vlastenecký epos. Valerius Flaccus, *Argonautica*. Valeriova koncepce dějin a Vespasianova ideologie. Lyrika stříbrného období: Statius – *Silvae* (typy příležitostné a popisné poezie). Martialis – klasik satirického epigramu.
- Prozaikové raného císařství. Plinius, *Epistulae*. Literární a úřední dopisy. Soubor listů jako kulturní zrcadlo doby. Tacitovo dílo – jeden z vrcholů římské historiografie. Suetonius a římská biografie: vzory, předchůdci. Nové pojetí literární biografie.
- Filologie pozdní antiky: gramatikové – Nonius Marcellus; komentátoři významných autorů: Aelius Donatus, Servius. Macrobius, *Saturnalia* – obrana nebo poselství zanikající pohanské kultury?. Martianus Capella, *De nuptiis Mercurii et Philologiae / Philologia* – kulturní a historický význam.
- Básnické žánry pozdní antiky. Tradice a inovace forem i obsahů: Ausonius – učitel a básník, *Mosella*, Bissula. Claudius Claudianus a Rutilius Namatianus – poslední básníci římského pohanského světa. Biblický epos, Prudentius – hymny; didaktická báseň *Psychomachia*.
- Učenci a myslitelé konce antiky: Boëthius, *De consolacione philosophiae*; Cassiodorus, *Institutiones*; Isidorus ze Sevilly – Cassiodorův pokračovatel. *Origines sive Etymologiae*. Kulturní a historický význam těchto děl.